Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Itziar Arrieta Albizuri

Azkoitia, Gipuzkoa (1941)

Aurkibidea

Biografia

Etxezuri baserrian jaioa. "Hike eizan!" Azkoitiko hitanoa bultzatzeko proiekturako egin zitzaion elkarrizketa, lehenbizi ahizparekin eta gero alabarekin eta bilobarekin batera.

Zintak

AZK-083

- **Proiektua**: Hike eizan!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane
- **Data**: 2021-07-27
- **Iraupena**: 41 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

AZK-084

- **Proiektua**: Hike eizan!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane
- **Data**: 2021-07-27
- **Iraupena**: 42 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Baserriko lanetan gutxi

- **Erref**: AZK-083/002
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:01:06. **Bukatu**: 00:02:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Anaia zutenez, baserriko lan asko egin beharrik ez zuten izaten. Olatzi gustatzen zitzaizkion kanpoko lanak; Itziarri, berriz, etxekoak gehiago. Baratzean egin behar izaten zituzten lanak: babak edo lekak bildu, tomateak jaso... Gari-jotzea auzolanean.

2. Inguruko baserrietako neska-mutilak elkarrekin jolasean

- **Erref**: AZK-083/005
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:03:41. **Bukatu**: 00:05:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Inguruko baserrietako neskak eta mutilak elkarrekin ibiltzen ziren jolasean: futbolean, pilotan, sagarrak eta txermenak harrapatzen, ibaian... Errepidean ibiltzen ziren dantzan edo jolasean. Aste Santuan bekatu zela, baina beraiek pilotan aritzen ziren. Pendizean jarri eta pasatzen ziren bikote azpeitiarrak amorrarazten ere jarduten zuten.

3. Mutilak neskei dantza eskatzera

- **Erref**: AZK-083/007
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:05:15. **Bukatu**: 00:07:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromerian neskak hasten ziren dantzan eta gero mutilak dantza eske joaten zitzaizkien. Auzoetako erromeriez gain, plazan ere egiten zen dantzan. Olatz gehiago ibiltzen zen erromerietan Itziar baino.

4. Dantza egiteagatik, kongregaziotik kanpora

- **Erref**: AZK-083/009
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 00:07:24. **Bukatu**: 00:08:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Itziar kongregaziotik bota zuten mutil batekin dantza egin zuelako plazan. Auzoetako erromerietan ere zaintzen zuten jendea.

5. Bikotea ukitzea bekatu; bidera irteten ziren mutilak

- **Erref**: AZK-083/010
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:08:27. **Bukatu**: 00:11:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero indarkeria

Laburpena:
Garai batean bikotea ukitzea ere bekatu zen. Etxera bidean Intxausti lantegi ondotik pasa behar izaten zuten. Hango gizona leihoan egoten zen eta biharamunean euren amari kontatzen zion norekin pasa ziren. Etxera bidean beldurra pasatzen zuten. Orduan ez zegoen argirik eta mutilak irteten ziren bidera batzuetan. Olatzi behin gizon bat irten zitzaion eta denbora luzez beldurtuta ibili zen. Beste pasadizo batzuk.

6. Olatz, prakekin eta gona motzarekin

- **Erref**: AZK-083/012
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 00:11:19. **Bukatu**: 00:12:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Olatz goiz hasi zen prakak janzten, baina Itziarrek dio berak berandura arte ez zuela prakarik jantzi. Garai batean prakak janztea bekatu zela esaten zuten. Olatzi gona motzak janztea ere asko gustatu izan zaio.

7. Arropa eskuz garbitu behar

- **Erref**: AZK-083/014
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:12:45. **Bukatu**: 00:13:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:
Garai batean arropa eskuz garbitu behar izaten zen. Olatzek ez du arropa errekan edo askan garbitzen zeneko oroitzapenik, baina Itziarrek bai. Garbigailua aurrerapen handia izan zen.

8. Etxean hika jaso arren, seme-alabei ez diete egin

- **Erref**: AZK-083/015
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:13:49. **Bukatu**: 00:15:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Beraiei hika egiten zieten, eta anai-arreben artean halaxe egin izan dute beti. Baina beraiek seme-alabei edo ilobei zuka egin izan diete. Itziarrek dio errieta egiteko bakarrik erabili izan duela hika seme-alabekin.

9. Auzoko lagunekin hika; kalean zuka

- **Erref**: AZK-083/016
- **Iraupena**: 0:03:41. **Hasi**: 00:15:57. **Bukatu**: 00:19:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Ezagutzen dituzte elkarrekin hika aritzen diren senar-emazteak, baina ez zaie oso egokia iruditzen. Beraiek hika ohitu ziren eta halaxe egin izan dute. Hika beraiekin batera bukatu dela uste dute, ondorengoei zuka egin izan diete eta. Auzoko lagunekin hika egiten zuten, baina kalera joandakoan zuka, batez ere ezezagunekin. Itziarrek gizonezkoei hika egiteko joera.

10. Hika edo zuka egitea, ohitura kontua

- **Erref**: AZK-083/018
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:20:12. **Bukatu**: 00:22:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Seme-alabei umetatik zuka egiten ohitu dira eta bilobei ere beti halaxe egin izan diete. Itziarrek dio haserretutakoan egiten duela hika, barrutik halaxe ateratzen zaiolako. Hika egitea ohitura kontua dela iruditzen zaie.

11. MIxerikordiako eskolan eta eskola partikularretan

- **Erref**: AZK-083/020
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:22:50. **Bukatu**: 00:24:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Mixerikordiako eskolan ibili ziren, mojekin. Eskolak gaztelaniaz izaten ziren. Plazan ere bazegoen eskola. Eskola partikularretan ere ibili ziren Trino Uriarekin eta Maria Paularekin.

12. Seme-alabak ikastolara bidaltzeko hautua

- **Erref**: AZK-083/021
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:24:00. **Bukatu**: 00:24:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:
Seme-alabak ikastolara bidali zituztenean, batzuek harritu egiten zirela kontatzen du Itziarrek. Berak euskara dela gure hizkuntza eta euskara ikastera bidaltzen zituela esaten zien. Seme zaharrena hasi zenean batez ere horren inguruko eztabaidak izaten zituzten.

13. Azpeitian Azkoitian baino gaztelania gehiago

- **Erref**: AZK-083/025
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:28:05. **Bukatu**: 00:30:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Azkoitian euskararen erabilera asko jaitsi dela uste dute. Garai batean Azpeitian egiten zen gaztelania gehiago, azpeitiarrek "kategoria" handiagoa zutelako euren ustez. Esaera batek zioen Azpeitian zegoela jende inportantea, baina Azkoitian dirua. Azpeitiarren fama. Azpeitiar eta azkoitiarren arteko pikea.

14. Elizaren neurri zorrotzekin elizkoiak "hoztu"

- **Erref**: AZK-083/028
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:31:35. **Bukatu**: 00:33:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:
Olatzi gona motzekin ibiltzea gustatzen zitzaion, baina abadeek ez zioten inoiz ezer esan, ez zen elizkoia eta. Itziarrek harreman gehiago izan du elizarekin. Plazan dantza egin zuelako, kongregaziotik bota zuten. Doña Kontxa zen kongregazioko buru. Halako neurriekin jendeari elizara joateko gogoa kentzen ziotela uste dute.

15. Lanera joan aurretik elizara, gogo-jardunetara

- **Erref**: AZK-083/030
- **Iraupena**: 0:00:38. **Hasi**: 00:33:50. **Bukatu**: 00:34:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Garai baten derrigorra zen mezetara joatea. Mixerikordiako eskolan zebiltzanean, igandero joaten ziren, ilaran jarrita. Bederatziurrenak. Gogo-jardunak zeudenean, goizeko zazpietarako joaten ziren elizara eta gero zortzietarako lantegira. Garai bateko bizimodua.

16. Erromeriatik goiz etxeratu behar

- **Erref**: AZK-083/031
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:34:28. **Bukatu**: 00:35:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
<p>Olatz asko joaten zen erromerietara, baina iluntzeko bederatzietarako etxera itzuli behar. Amak auzoko bat jartzen zien eredu gisa, beraiek baino

lehenago etxeratzen zelako. Arratsaldean izaten zen erromeria. Inguruetako erromeria garrantzitsuenak Martirietakoa, Urrategikoa eta Madariagakoa. Kotxea egoten zen Martirietara joateko. Hantxe ezagutu zuen senarra Itziarrek.

17. 40 urtetik gora lantegian lanean

- **Erref**: AZK-083/033
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:36:58. **Bukatu**: 00:39:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Kostako lantegiak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:
Intxaustiko kotoi-lantegian ibili zen lanean Olatz. Handik Kelmi lantegira joan zen eta 40 urte inguru egin zituen han, harik eta itxi zen arte. Emakumeek lan egitea ohikoa zen, lantegian gehienak emakumezkoak ziren. Askok lana utzi egiten zuten ezkondutakoan eta gero damutu.

18. Neskekin hika gutxiago

- **Erref**: AZK-084/002
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:02:34. **Bukatu**: 00:04:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Sekula ez dute entzun izan hika ez dela emakumeentzat egokia. Yolandak dio neska batekin hika egitekotan, espresio solteetan bakarrik erabiliko lukeela. Semeak lagunartean hika ikasi zuen eta aitari hasi zitzaion hika. Mutil gazteek erabiltzen dute elkarrekin, baina neskek ez. Joneri ia inork ez dio hika egin izan.

19. Non eten da hikaren transmisioa?

- **Erref**: AZK-084/005
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:04:45. **Bukatu**: 00:06:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Itziarrek harakin batekin lan egiten zuen. Berak hika egiten zion, baina hark sekula ez zion hika erantzun. Itziarrek gizonezkoei hika egiteko ohitura du. Olatzek dio lagunekin beti hika egiten duela.Transmisioa non eten den komentatzen. Bi aldeetako aiton-amonek hika egiten zioten Yolandari, baina gurasoek ez.

20. Hikaren erabilera-ohiturak

- **Erref**: AZK-084/006
- **Iraupena**: 0:03:17. **Hasi**: 00:06:11. **Bukatu**: 00:09:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Yolandaren senarrak ez zekien hika, baina behin bere aitonari hika hasi zitzaion, hark halaxe egiten ziola eta. Garai batean edukazio falta zen zaharragoei hika egitea. Ume txikiei hika egitea ere gogorra iruditzen zaio Yolandari. Senar-emazteen artean ere gaizki ikusita zegoen. Jonek ez duenez hika etxean jaso, ez zaio gaizki iruditzen edonori hika egitea. Itziar eta Olatzen gurasoek hika egiten zuten parekoekin eta ondorengoekin. Aitaren aldeko osaba-izebek hika egiten diote Yolandari. Itsusia ote den eztabaidatzen. Ohitura kontua izaten da.

21. Noka gainbehera

- **Erref**: AZK-084/010
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:12:32. **Bukatu**: 00:13:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Mutilen hitanoa erabiltzen da, baina neskena galtzear dago. Toka zakarragoa da noka baino. Tokak (gizonezkoenak, alegia) "irabaziko" balu, emakumezkoena izango litzatekeela errua dio Yolandak, bere burua erruduntzat jota. Xabier Euzkitzek aspaldi esan omen zuen hika indartu beharra zegoela.

22. Euskara beherantz Azkoitian

- **Erref**: AZK-084/013
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:16:18. **Bukatu**: 00:17:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Beste herrialde batzuetatik Azkoitira jendea etortzen hasi zenean, etorkin horiek euskara zuten bigarren hizkuntzatzat. Gaur egun gaztelaniarako joera handiagoa dutela uste du Yolandak. Azkoitia herri oso euskalduna izan da, baina euskararen erabilera beheraka doa.

23. Azkoitiko euskarako hitzak galtzen

- **Erref**: AZK-084/014

- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:17:13. **Bukatu**: 00:18:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:
Gazteek gero eta gutxiago erabiltzen dituzte Azkoitiko euskararen bereizgarri diren hitzak. "Antxintxike" eta "merixue" hitzak aipatzen dituzte. Esaerak erabiltzeko orduan ere gaztelaniara edo ingelesera jotzen da gero eta gehiago.

24. Azkoitian -xe; Azpeitian eta Martirieta auzoan -ye

- **Erref**: AZK-084/015
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:18:30. **Bukatu**: 00:20:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Herri batetik bestera desberdin hitz egiten da. Azpeitian -xe beharrean -ye darabilte, esaterako. Han beti tartekatu izan dute gaztelania gehiago. Azkoitia oso-oso euskalduna izan da. Azkoitiko auzo batzuetan ere nabaritzen da aldea euskaran. Bereziena Martirietako kasua da, han ere -ye egiten baitute, Azpeitian bezala.

25. Hika indartzeko aukerarik bai?

- **Erref**: AZK-084/018
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:21:17. **Bukatu**: 00:22:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Itziarrek eta Olatzek zaila ikusten dute hika indartzea. Yolandak ikusten du aukera, baina horretarako instituzioek, ikastetxeek... ahalegin handia egin beharko luketela uste du. Garai batean irakasleak azkoitiarrak ziren eta denek zekiten hika; gaur egun irakasle askok ez dakite eta zailagoa da.

26. Mutil batzuek neskei ere toka

- **Erref**: AZK-084/020
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:24:41. **Bukatu**: 00:26:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Mutil batzuek neskei ere toka hitz egiten diete. Ez zaiela egokia iruditzen diote denek. Joneren ustez askok ezjakinean egiten dute.

27. Nagusiari, abadeari eta medikuari berorika

- **Erref**: AZK-084/023
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:32:11. **Bukatu**: 00:34:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:
Itziar bederatzi urtean neskame egon zen familia batekin. Nagusiei euskaraz "berori" esan behar izaten zieten eta gaztelaniaz "usted". Gaztelaniaz errazago moldatzen zirela dio, berorika gehiago kostatzen zitzaielako. Abadeari eta medikuari ere berorika. Abadeak soroak bedeinkatzera joaten zirenean, hamaiketako onena eta "poltsa"rik onena haientzat.

28. Neskak "beldurtzera" irteten ziren gizonezkoak

- **Erref**: AZK-084/025
- **Iraupena**: 0:04:29. **Hasi**: 00:35:25. **Bukatu**: 00:39:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero indarkeria

Laburpena:
Kaletik baserrira bidean ez zen gaur beste argi egoten eta ezkutatzeko leku asko egoten ziren. Batzuetan mutilak ateratzen zitzaizkien bidera eta beldurrez joaten ziren. Itziarri behin 14 mutil azaldu zitzaizkion. Garai bateko egoerak eta gaur egungoak. Halako egoeretan gorputzean sartzen den beldurra betiko izaten da. Beste zenbait gertaera.

29. Abadeak kontu intimoak jakin nahi

- **Erref**: AZK-084/026
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:39:54. **Bukatu**: 00:41:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkongabeak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Garai batean haurdun geratzen ziren emakume ezkongabeak gogor hartzen zituzten. Abadeei konfesatu behar izaten zitzaien dena. Itziarrek dio behin abadeak mutil baten ondoan eserita ikusi zuela eta ea zer sentitu zuen galdetu ziola.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-21

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com